ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 16ης Νοεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση Τ-333/03,

Masdar (UK) Ltd, με έδρα το Eversley (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους A. Bentley, QC, και P. Green, barrister,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους J. Enegren και M. Wilderspin,

εναγομένη,

που έχει ως αντικείμενο αγωγή βάσει των άρθρων 235 και 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ με την οποία ζητείται η πληρωμή των υπηρεσιών που παρέσχε η ενάγουσα στο πλαίσιο των συμβάσεων TACIS MO.94.01/01.01/B002 και RU 96/5276/00, η αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη η ενάγουσα λόγω της μη πληρωμής των υπηρεσιών αυτών και η επιδίκαση τόκων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο, τις Ε. Martins Ribeiro και Κ. Jürimäe, δικαστές,
γραμματέας: Κ. Pocheć, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της συνεδριάσεως της 6ης Οκτωβρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Το άρθρο 28, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού, της 21ης Δεκεμβρίου 1977, που έχει εφαρμογή στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 77, στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός), όπως ίσχυε στις 4 Απριλίου 2000, ορίζει:

«Κάθε απαίτηση που προσδιορίζεται ως βεβαία, εκκαθαρισθείσα και απαιτητή βεβαιώνεται από τον αρμόδιο διατάκτη ο οποίος και εκδίδει ένταλμα εισπράξεως [...]»

Ιστορικό της διαφοράς

2 Στις αρχές του 1994 και στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος τεχνικής συνδρομής προς την κοινοπολιτεία ανεξαρτήτων κρατών (TACIS), συνήφθη η σύμβαση υπ' αριθ. MO.94.01/01.01/B0002 μεταξύ της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον αναπληρωτή γενικό διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης (ΓΔ) «Εξωτερικές οικονομικές σχέσεις», και της εταιρίας Helmico SA, εκπροσωπούμενης από τον διαχειριστή της. Η σύμβαση αυτή (στο εξής: μολδαβική σύμβαση) έφερε τον τίτλο «Συνδρομή για τη σύσταση ιδιωτικής ένωσης γεωργικών εκμεταλλεύσεων» και εντάχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS/FD MOL 9401 (στο εξής: μολδαβικό σχέδιο).

3 Τον Απρίλιο του 1996, η Helmico και η προσφεύγουσα συνήψαν σύμβαση με την οποία η Helmico ανέθεσε στη δεύτερη την παροχή ορισμένων από τις υπηρεσίες που προέβλεπε η μολδαβική σύμβαση.

4 Στις 27 Σεπτεμβρίου 1996, συνήφθη μεταξύ της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον αναπληρωτή γενικό διευθυντή της ΓΔ «Εξωτερικές πολιτικές σχέσεις», και της Helmico, εκπροσωπούμενης από τον διαχειριστή της, η σύμβαση TACIS υπ' αριθ. RU 96-5276-00. Βάσει της συμβάσεως αυτής (στο εξής: ρωσική σύμβαση), η Helmico ανέλαβε την υποχρέωση να παράσχει υπηρεσίες εντός της Ρωσίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Ομοσπονδιακό σύστημα πιστοποιήσεως και δοκιμής σπόρων» με τον αριθμό FD RUS 9502 (στο εξής: ρωσικό σχέδιο).

5 Το Δεκέμβριο του 1996, η Helmico και η προσφεύγουσα συνήψαν σύμβαση υπεργολαβίας για το ρωσικό σχέδιο, στην ουσία πανομοιότυπη με τη συναφθείσα τον Απρίλιο του 1996 για το μολδαβικό σχέδιο.

6 Στο τέλος του 1997, η προσφεύγουσα ανησύχησε με τις καθυστερήσεις πληρωμών της Helmico, η οποία προέβαλε τη δικαιολογία ότι οι καθυστερήσεις οφείλονται

στην Επιτροπή. Η προσφεύγουσα επικοινώνησε με τις υπηρεσίες της Επιτροπής και πληροφορήθηκε ότι η Επιτροπή είχε εξοφλήσει όλα τα τιμολόγια της Helmico μέχρι εκείνη την ημερομηνία. Μετά από διεξοδικότερες έρευνες η προσφεύγουσα διαπίστωσε ότι η Helmico την είχε ενημερώσει καθυστερημένα ή εσφαλμένα για τα ποσά που είχε λάβει από την Επιτροπή. Μεταξύ άλλων προέκυψε ότι η Helmico άφησε να περάσει διάστημα εννέα μηνών πριν ενημερώσει την προσφεύγουσα για τα ποσά που έλαβε από την Επιτροπή, προσποιούμενη ότι δεν έλαβε όλα τα ποσά που της όφειλε το όργανο αυτό, ενώ αυτά της είχαν καταβληθεί εξ ολοκλήρου, ότι η διαδικασία πληρωμών βρισκόταν σε εξέλιξη, ενώ η Επιτροπή είχε πραγματοποιήσει τις πληρωμές, διαβιβάζοντας στην προσφεύγουσα αντίγραφα τιμολογίων που είχε αποστείλει στην Επιτροπή τα ποσά των οποίων δεν αντιστοιχούσαν με αυτά που η προσφεύγουσα είχε χρεώσει την Helmico.

7 Στις 2 Οκτωβρίου 1998, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ ενός μέλους του διοικητικού συμβουλίου της Masdar και εκπροσώπων της Επιτροπής.

8 Στις 5 Οκτωβρίου 1998, οι υπηρεσίες της Επιτροπής απέστειλαν στην Helmico επιστολή με τηλεομοιοτυπία. Στην επιστολή αυτή, η Επιτροπή δήλωσε ότι ανησυχεί διότι η διάσταση απόψεων μεταξύ των μελών της κοινοπραξίας Helmico ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την ολοκλήρωση του ρωσικού σχεδίου και υπογράμμισε ότι αποδίδει μεγάλη σημασία στην τήρηση των όρων της ρωσικής σύμβασης και στην επιτυχία του ρωσικού σχεδίου. Ζήτησε από την Helmico διαβεβαιώσεις υπό τη μορφή δήλωσης υπογραφόμενης τόσο από την Helmico όσο και από την προσφεύγουσα που θα αναφέρει ότι οι δύο εταιρίες συμφωνούν απόλυτα για την τήρηση των όρων της ρωσικής σύμβασης και ότι το ρωσικό σχέδιο θα ολοκληρωθεί αισίως εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Η επιστολή διευκρινίζει ότι, αν η Επιτροπή δεν λάβει τη διαβεβαίωση αυτή πριν από τη Δευτέρα, 12 Οκτωβρίου 1998, προτίθεται να μετέλθει άλλα μέσα για να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση του σχεδίου αυτού σύμφωνα με τους όρους της ρωσικής σύμβασης.

9 Με τηλεομοιοτυπία της 6ης Οκτωβρίου 1998, η Helmico απάντησε στις υπηρεσίες της Επιτροπής ότι οι διαφορές απόψεων μεταξύ των μελών της κοινοπραξίας

ρυθμίστηκαν και ότι δεν απειλείται η ολοκλήρωση του ρωσικού σχεδίου. Η απάντηση αυτή διευκρίνισε ότι τα μέλη της κοινοπραξίας συμφώνησαν ότι στο μέλλον όλες οι πληρωμές, περιλαμβανομένων και των τιμολογίων που εκκρεμούσαν ακόμη όσον αφορά το ρωσικό σχέδιο, θα γίνονταν σε τραπεζικό λογαριασμό της προσφεύγουσας και όχι στον τραπεζικό λογαριασμό της Helmico. Η επιστολή ανέφερε επίσης τα ακόλουθα:

«Συμφωνήθηκε επίσης ότι η διαχείριση των συμβάσεων θα ανατεθεί σήμερα στον S., πρόεδρο της Masdar. Σας παρακαλούμε να μας γνωρίσετε το συντομότερο δυνατό αν δέχεστε τις μεταβολές αυτές.»

10 Η επιστολή αυτή υπογράφεται από τον Τ. υπό την ιδιότητά του ως διαχειριστή της Helmico και έφερε την ακόλουθη χειρόγραφη ένδειξη: «Εγκρίθηκε, S., Masdar, 6 Οκτωβρίου 1998».

11 Πανομοιότυπη επιστολή, με την αυτή ημερομηνία, προσυπογραφόμενη από τον πρόεδρο της Masdar, απέστειλε η Helmico στην Επιτροπή σχετικά με τα καταβλητέα ποσά στο πλαίσιο της μολδαβικής σύμβασης.

12 Στις 7 Οκτωβρίου 1998, η Helmico απέστειλε στην Επιτροπή δύο άλλες επιστολές, υπογραφόμενες από τον Τ. και προσυπογραφόμενες από τον S. στο όνομα της Masdar. Το περιεχόμενό τους ταυτιζόταν με το των επιστολών της 6ης Οκτωβρίου, με τη διαφορά ότι η σχετική με τη ρωσική σύμβαση επιστολή δεν ανέφερε τραπεζικό λογαριασμό, ενώ η επιστολή για μολδαβική σύμβαση περιείχε αριθμό τραπεζικού λογαριασμού στον όνομα της Helmico στην Αθήνα για τις μέλλουσες πληρωμές.

13 Στις 8 Οκτωβρίου 1998, η Helmico απηύθυνε δύο επιστολές στους διαχειριστές των οικείων σχεδίων της υπηρεσίας «Συμβάσεις» της Επιτροπής για να τους ζητήσει να πραγματοποιήσουν όλες τις μέλλουσες πληρωμές στο πλαίσιο της ρωσικής και της μολδαβικής σύμβασης σε διαφορετικό λογαριασμό στο όνομα της Helmico στην Αθήνα. Οι επιστολές έληγαν με την ακόλουθη δήλωση:

«Η Helmico δεν μπορεί να ανακαλέσει τις παρούσες οδηγίες χωρίς την έγγραφη έγκριση του προέδρου της Masdar, S. Σας παρακαλούμε να ενημερώσετε τη Masdar για το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η διαδικασία πληρωμής και για την ημερομηνία κατά την οποία θα γίνουν οι πληρωμές.»

14 Στις 8 Οκτωβρίου 1998, η Helmico και η προσφεύγουσα συνήψαν σύμβαση με την οποία έδωσαν την εξουσιοδότηση στον πρόεδρο της Masdar να μεταβιβάζει χρηματικά ποσά από τους δύο λογαριασμούς που αναφέρουν οι επιστολές της 7ης και της 8ης Οκτωβρίου 1998 προς την Επιτροπή.

15 Στις 10 Νοεμβρίου 1998, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση περατώσεως σχεδίου για το ρωσικό σχέδιο. Από τα έξι υπό εκτίμηση θέματα τέσσερα έλαβαν τον βαθμό «έξοχο», ένα άλλο «καλό» και ένα άλλο «σύνολο ικανοποιητικό». Στις 26 Φεβρουαρίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση περατώσεως σχεδίου για το μολδαβικό σχέδιο για το οποίο δύο από τα υπό εκτίμηση θέματα έλαβαν τον βαθμό «καλό» και τέσσερα άλλα «σύνολο ικανοποιητικό».

16 Τον Φεβρουάριο του 1999, οι υπάλληλοι της Επιτροπής άρχισαν λογιστικό έλεγχο του μολδαβικού και του ρωσικού σχεδίου. Ο έλεγχος του ρωσικού σχεδίου έληξε τον Απρίλιο του 1999. Ο έλεγχος του μολδαβικού σχεδίου δεν είχε λήξει τον Ιούλιο του 1999.

17 Στις 29 Ιουλίου 1999, οι υπηρεσίες της Επιτροπής απηύθυναν επιστολή στην προσφεύγουσα στην οποία ανέφεραν ότι η Επιτροπή είχε πληροφορηθεί για οικονομικές παρατυπίες μεταξύ της Helmico και της προσφεύγουσας κατά την εκτέλεση της ρωσικής και της μολδαβικής σύμβασης και για τον λόγο αυτό ανέστειλε όλες τις πληρωμές που δεν είχε ακόμα πραγματοποιήσει και προέβη σε πλήρη λογιστικό έλεγχο προκειμένου να ερευνηθεί αν έγινε υπεξαίρεση κοινοτικών κονδυλίων στο πλαίσιο της εκτέλεσης της ρωσικής και της μολδαβικής σύμβασης. Γνωρίζοντας τις οικονομικές δυσχέρειες της προσφεύγουσας, η Επιτροπή την πληροφόρησε ότι θα προκατέβαλε, στο πλαίσιο του ρωσικού σχεδίου, 200 000 ευρώ στον λογαριασμό της Helmico που μνημονεύεται στις οδηγίες που διαβίβασε η εταιρία αυτή στις 8 Οκτωβρίου 1998.

18 Τον Αύγουστο του 1999, καταβλήθηκε το ποσό των 200 000 ευρώ στον λογαριασμό αυτό και στη συνέχεια μεταβιβάστηκε στον λογαριασμό της προσφεύγουσας.

19 Μεταξύ Δεκεμβρίου 1999 και Μαρτίου 2000, ο πρόεδρος της Masdar απέστειλε επιστολές σε διάφορους υπαλλήλους της Επιτροπής, καθώς και στο αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής, C. Patten. Μεταξύ των διαφόρων ζητημάτων που έθιξε ήταν και αυτό της πληρωμής των υπηρεσιών που είχε παράσχει η Masdar.

20 Στις 22 Μαρτίου 2000, ο γενικός διευθυντής της κοινής υπηρεσίας εξωτερικών σχέσεων της Επιτροπής γνωστοποίησε στον πρόεδρο της Masdar με επιστολή τα ακόλουθα:

«Ύστερα από εντατικές διαβουλεύσεις (στις οποίες μελετήθηκαν διάφορες πιθανότητες και μεταξύ άλλων η τελική εκκαθάριση των δύο συμβάσεων με πρόσθετες πληρωμές υπέρ της Masdar, υπολογιζόμενες αναλόγως των εργασιών και των εξόδων που πραγματοποιήσατε), οι υπηρεσίες της Επιτροπής αποφάσισαν τελικά να προβούν στην ανάκτηση των χρημάτων που έχουν καταβάλει στη συμβαλλόμενη Helmico. Στο νομικό επίπεδο, κάθε πληρωμή που έγινε απευθείας στη Masdar (έστω και μέσω του τραπεζικού λογαριασμού της Helmico για τον

οποίο έχετε εξουσιοδότηση) θα θεωρηθεί, σε περίπτωση αφερεγγυότητας της Helmico, συμπαιγνία εκ μέρους των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των πιστωτών της Helmico· επιπλέον, δεν είναι βέβαιον ότι, σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ Helmico και Masdar, τα χρήματα που κατέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα παραμείνουν οριστικά στη Masdar, όπως εύχεται η Επιτροπή.»

21 Στις 23 Μαρτίου 2000, η Επιτροπή έγραψε στην Helmico για να της γνωστοποιήσει την άρνησή της να εξοφλήσει τα εκκρεμή τιμολόγια και της ζήτησε να επιστρέψει το συνολικό ποσό των 2 091 168,07 ευρώ. Η Επιτροπή έλαβε αυτή την πρωτοβουλία αφού διαπίστωσε ότι η Helmico είχε ενεργήσει δολίως κατά την εκτέλεση της μολδαβικής και της ρωσικής σύμβασης.

22 Στις 31 Μαρτίου 2000, η προσφεύγουσα άσκησε αγωγή κατά της Helmico ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, με την οποία ζήτησε την καταβολή της αμοιβής για τις υπηρεσίες που παρέσχε ως υπεργολάβος στο πλαίσιο της εκτέλεσης της μολδαβικής και της ρωσικής σύμβασης, συνολικού ποσού 453 000 ευρώ.

23 Στις 4 Απριλίου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε έναντι της Helmico δύο εντολές εισπράξεως βάσει του άρθρου 28, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού. Τα έγγραφα αυτά κοινοποιήθηκαν στους δικηγόρους της προσφεύγουσας την 1η Φεβρουαρίου 2002 (βλέπε, κατωτέρω, σκέψη 36).

24 Στις 15 Ιουνίου 2000, ο πρόεδρος της Masdar απηύθυνε τηλεομοιοτυπία στο αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής, στο οποίο δήλωσε:

«Πριν από 18 μήνες επισημάναμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζαμε με τους εταίρους μας, την εταιρία Helmico, για τα δύο

προαναφερθέντα σχέδια. Λάβαμε διαβεβαιώσεις ότι, αν συνεχίζαμε τα σχέδια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα φρόντιζε για την αμοιβή των υπηρεσιών μας. Συνεχίσαμε να χρηματοδοτούμε και να εκτελούμε τα δύο σχέδια στο όνομά σας με σημαντικά πρόσθετα έξοδα, παρά το γεγονός ότι είχαμε ήδη αντιληφθεί ότι η Helmico είχε εξαπατήσει τη Masdar και ότι τα ποσά αυτά πιθανώς δεν θα μπορούσαν να ανακτηθούν.»

25 Η απάντηση του μέλους της Επιτροπής, με επιστολή της 25ης Ιουλίου 2000, επιβεβαιώνει τη θέση της Επιτροπής όπως εκφράστηκε με την από 22 Μαρτίου 2000 επιστολή.

26 Στις 5 Φεβρουαρίου 2001, ο πρόεδρος της Masdar απηύθυνε εκ νέου τηλεομοιοτυπία στο αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής προβάλλοντας τα επιχειρήματα ότι, αφενός, η ενάγουσα ήταν μέρος στη ρωσική και μολδαβική σύμβαση που είχαν συναφθεί με την Επιτροπή και, αφετέρου, ότι, κατά τη σύσκεψη της 2ας Οκτωβρίου 1998, τον είχαν διαβεβαιώσει ότι θα πληρωνόταν αν συνέχιζε το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο.

27 Τον Απρίλιο του 2001, η ενάγουσα ήρθε σε επαφή με την Επιτροπή προκειμένου να εξετάσουν τη δυνατότητα να πληρωθεί απευθείας από την τελευταία για τις εργασίες που είχε πραγματοποιήσει και τιμολογήσει στην Helmico.

28 Με επιστολή της 8ης Μαΐου 2001, το αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής επανέλαβε τη θέση της Επιτροπής, ότι η ενάγουσα δεν ήταν μέρος στη ρωσική και στη μολδαβική σύμβαση.

29 Στις 21 Μαΐου 2001, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ των δικηγόρων της ενάγουσας και των υπηρεσιών της Επιτροπής προκειμένου να εξετάσουν τη δυνατότητα απευθείας αμοιβής της ενάγουσας για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες.

30 Την 1η Αυγούστου 2001, οι δικηγόροι της ενάγουσας επανέλαβαν το αίτημα πληρωμής από την Επιτροπή. Η ενάγουσα ζήτησε την καταβολή του ποσού των 448 947,78 ευρώ ή, επικουρικώς, του ποσού των 249 314 ευρώ. Το πρώτο ποσό είναι αυτό που τιμολόγησε η Helmico προς την Επιτροπή και το οποίο δεν είχε καταβληθεί, ενώ το δεύτερο είναι το ποσό για τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν μετά την αποκάλυψη της απάτης.

31 Στις 28 Αυγούστου 2001, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ των δικηγόρων της ενάγουσας και των υπηρεσιών της Επιτροπής για να εξεταστεί η δυνατότητα απευθείας αμοιβής της ενάγουσας για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες.

32 Στις 10 Οκτωβρίου 2001, οι δικηγόροι της ενάγουσας διαβίβασαν στις υπηρεσίες της Επιτροπής αντίγραφο εκθέσεως που είχε καταρτιστεί το 1998. Το έγγραφο αυτό θα βοηθούσε τις υπηρεσίες της Επιτροπής να βρουν τα ίχνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Helmico.

33 Στις 16 Οκτωβρίου 2001, οι υπηρεσίες της Επιτροπής απάντησαν ότι οι πληροφορίες είχαν διαβιβαστεί στις αρμόδιες υπηρεσίες της ΓΔ «Προϋπολογισμός», στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και στη μονάδα «Οικονομικά και Συμβάσεις» που ασχολούνταν με τα προγράμματα TACIS και ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα προέβαιναν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες αναζητήσεως των μελών του διοικητικού συμβουλίου της Helmico.

34 Στις 16 Οκτωβρίου 2001, οι δικηγόροι της ενάγουσας πληροφόρησαν με επιστολή την Επιτροπή ότι υπήρχε μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και της ενάγουσας σιωπηρή συμφωνία κατά την οποία η Επιτροπή θα πλήρωνε την ενάγουσα από 8 Οκτωβρίου 1998, υπό τον όρον ότι η τελευταία θα φρόντιζε να ολοκληρωθούν το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο. Τα κύρια επιχειρήματα που προβλήθηκαν με την επιστολή αυτή σκοπούσαν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή είχε δεχτεί ότι η ενάγουσα

είχε καταστεί ο κύριος αντισυμβαλλόμενος στο ρωσικό σχέδιο από το 1998. Η επιστολή κατέληξε με την ακόλουθη δήλωση:

«Σας παρακαλώ να μου γνωστοποιήσετε αν οι υπηρεσίες της Επιτροπής δέχονται το επιχείρημα που αναπτύσσεται με την παρούσα και ενδεχομένως αν είναι διατεθειμένες να προκαταβάλουν στη Masdar Ltd το ποσό των 279 711,85 ευρώ εν αναμονή της λήξεως της διαδικασίας ανακτήσεως που έχει κινηθεί κατά της Helmico.»

35 Τα επιχειρήματα που ανέπτυξαν οι δικηγόροι της ενάγουσας απορρίφθηκαν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής με επιστολή της 13ης Νοεμβρίου 2001. Η επιστολή κατέληξε με την ακόλουθη δήλωση:

«Η Επιτροπή θα προβεί στην ανάκτηση από τους εκπροσώπους της Helmico των ποσών που έλαβε η εταιρία αυτή βάσει της εντολής εισπράξεως. Αναλόγως της εκβάσεως της διαδικασίας αυτής, θα μελετηθεί η λήψη νέων μέτρων όσον αφορά τη χρήση των ποσών που θα ανακτηθούν.»

36 Την 1η Φεβρουαρίου 2002, με γραπτή απάντηση σε αίτημα που διατύπωσαν οι δικηγόροι της ενάγουσας, οι υπηρεσίες της Επιτροπής διευκρίνισαν ότι είχαν εκδοθεί δύο εντολές εισπράξεως στις 4 Απριλίου 2000 έναντι της Helmico, η μία για τη μολδαβική σύμβαση για ποσό 1 236 200,91 ευρώ και η άλλη για τη ρωσική σύμβαση, για ποσό 854 967,16 ευρώ, δηλαδή συνολικώς για 2 091 168,07 ευρώ.

37 Με επιστολή της 27ης Φεβρουαρίου 2002 προς τις υπηρεσίες της Επιτροπής, οι δικηγόροι της ενάγουσας διαπίστωσαν ότι τα ποσά των δύο εντολών εισπράξεως αντιστοιχούσαν κατά προσέγγιση σ' αυτά που εμφαίνει ο πίνακας των ποσών που

είχε καταβάλει η Επιτροπή στην Helmico. Εξ αυτού συνήγαγαν ότι η Επιτροπή δεν έκρινε αναγκαίο να εκδώσει εντολές εισπράξεως για τα ποσά που είχε τιμολογήσει η Helmico στην Επιτροπή, αλλά που η τελευταία δεν είχε καταβάλει.

38 Στις 11 Μαρτίου 2002, οι υπηρεσίες της Επιτροπής έγραψαν στους δικηγόρους της ενάγουσας και επιβεβαίωσαν ότι οι δύο εντολές εισπράξεως που εξέδωσαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής στις 4 Απριλίου 2000 έναντι της Helmico δεν κάλυπταν τα ποσά που είχε τιμολογήσει η Helmico προς την Επιτροπή, αλλά η τελευταία δεν είχε καταβάλει.

39 Στις 17 Δεκεμβρίου 2002, η νομική υπηρεσία της Επιτροπής διαβίβασε στους δικηγόρους της ενάγουσας πίνακα των ποσών που είχε τιμολογήσει η Helmico προς την Επιτροπή, καθώς και τις ημερομηνίες, τα ποσά των πληρωμών και τα ποσά που δεν καταβλήθηκαν.

40 Στις 18 Φεβρουαρίου 2003, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ των δικηγόρων της ενάγουσας και των υπηρεσιών της Επιτροπής.

41 Στις 23 Απριλίου 2003, οι δικηγόροι της ενάγουσας απηύθυναν στις υπηρεσίες της Επιτροπής συστημένη επιστολή που κατέληγε με την ακόλουθη δήλωση:

«[...] Αν οι υπηρεσίες της Επιτροπής δεν είναι σε θέση να διατυπώσουν το αργότερο μέχρι τις 15 Μαΐου 2003 συγκεκριμένη πρόταση πληρωμής της πελάτιδάς μου για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες, θα ασκηθεί αγωγή κατά της Επιτροπής ενώπιον του Πρωτοδικείου βάσει των άρθρων 235 ΕΚ και 288 ΕΚ (πρώην άρθρα 178 και 215 της Συνθήκης ΕΚ).»

42 Με τηλεομοιοτυπία της 15ης Μαΐου 2003, η Επιτροπή πρότεινε στους δικηγόρους της ενάγουσας να πραγματοποιηθεί σύσκεψη προκειμένου να συζητηθεί το ενδεχόμενο φιλικού διακανονισμού, στο πλαίσιο του οποίου η Επιτροπή θα κατέβαλε στην ενάγουσα το ποσό των 249 314,35 ευρώ για τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν μετά την αποκάλυψη της απάτης της Helmico, αν η ενάγουσα αποδείκνυε την ύπαρξη συμφωνίας προβλέπουσας ότι θα πληρωνόταν απευθείας από την Επιτροπή αν ολοκλήρωνε το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο.

43 Με συστημένη επιστολή της 23ης Ιουνίου 2003, οι δικηγόροι της ενάγουσας απάντησαν στις υπηρεσίες της Επιτροπής ότι αρνούνται να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις στη βάση που προτείνει η Επιτροπή, εκθέτοντας αναλυτικά το αίτημα της ενάγουσας καθώς και τους όρους υπό τους οποίους θα δεχόταν να μετάσχει σε σύσκεψη.

44 Τη συστημένη επιστολή ακολούθησε τηλεομοιοτυπία της 3ης Ιουλίου 2003, με την οποία οι δικηγόροι της ενάγουσας ζήτησαν την απάντηση της Επιτροπής ως προς τη δυνατότητα να διοργανωθεί πριν τις 15 Ιουλίου 2003 σύσκεψη με τους προτεινόμενους όρους και ότι, αν δεν πραγματοποιηθεί η σύσκεψη, θα ασκηθεί αγωγή ενώπιον του Πρωτοδικείου.

45 Με επιστολή της 22ας Ιουλίου 2003, οι υπηρεσίες της Επιτροπής απάντησαν ότι δεν μπορούσαν να ικανοποιήσουν το αίτημα πληρωμής της ενάγουσας.

Διαδικασία

46 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Σεπτεμβρίου 2003, η ενάγουσα άσκησε την υπό κρίση αγωγή.

47 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 22 Απριλίου 2004.

48 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην έναρξη της προφορικής διαδικασίας και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, κάλεσε τους διαδίκους να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα και να απαντήσουν σε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις πριν από τη συνεδρίαση. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

49 Στις 6 Οκτωβρίου 2005, πραγματοποιήθηκε άτυπη συνάντηση ενώπιον του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, προκειμένου να διερευνηθούν οι δυνατότητες φιλικού διακανονισμού της υποθέσεως.

50 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 6ης Οκτωβρίου 2005.

51 Κατά το τέλος της συνεδρίασης το Πρωτοδικείο έταξε στους διαδίκους προθεσμία μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 2005 προκειμένου να διερευνήσουν τις δυνατότητες φιλικού διακανονισμού της υποθέσεως. Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος αποφάσισε να αναβάλει το πέρας της προφορικής διαδικασίας.

52 Με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Νοεμβρίου 2005, η ενάγουσα πληροφόρησε το Πρωτοδικείο ότι μέχρι τότε οι διάδικοι δεν είχαν καταλήξει σε φιλική διευθέτηση.

53 Με την ίδια επιστολή, η ενάγουσα παραιτήθηκε εν μέρει από το αίτημα αποζημιώσεως τροποποιώντας αναλόγως τα αιτήματά της. Συγκεκριμένα, παραιτήθηκε από το αίτημα της εν όλω ή εν μέρει αποζημιώσεως ορισμένων εμμέσων ζημιών συνολικού ποσού 1 402 179,95 λιρών στερλινών (GBP), εξαιρουμένων των ποσών που θα επιδικαστούν ενδεχομένως για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης.

54 Με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 29 Νοεμβρίου 2005, η Επιτροπή γνωστοποίησε στο Πρωτοδικείο ότι δεν κατέστη δυνατός ο φιλικός διακανονισμός μεταξύ των διαδίκων.

55 Στις 6 Ιανουαρίου 2006, η Επιτροπή υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί της μερικής παραιτήσεως της ενάγουσας από το αίτημα αποζημιώσεως. Μεταξύ άλλων, επισήμανε ότι διατηρεί το κύριο αίτημά της που είναι η απόρριψη της αγωγής και η καταδίκη της ενάγουσας στα δικαστικά έξοδα. Η Επιτροπή υποστήριξε επικουρικώς ότι, αν η ενάγουσα δικαιωθεί εν όλω ή εν μέρει, θα πρέπει πάντως να φέρει τουλάχιστον το ένα τρίτο των δικαστικών της εξόδων.

56 Ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος περάτωσε την προφορική διαδικασία στις 16 Ιανουαρίου 2006. Οι διάδικοι ενημερώθηκαν με έγγραφο της 18ης Ιανουαρίου 2006.

Αιτήματα των διαδίκων

57 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει:

— κυρίως, το ποσό των 448 947,78 ευρώ·

— τους οφειλομένους στις 31 Ιουλίου 2003 τόκους επί του ποσού αυτού που ανέρχονται σε 98 121,24 GBP, καθώς και τους τόκους που θα παραχθούν από 1ης Αυγούστου 2003 μέχρι την ημερομηνία δημοσιεύσεως της αποφάσεως·

— για αποζημίωση της έμμεσης ζημίας τα ακόλουθα ποσά:

— 34 751,14 GBP ως αμοιβή δικηγόρων·

— 87 000 GBP για τη ζημία που υπέστη διότι αναγκάστηκε να πωλήσει ορισμένα από τα ακίνητά της σε ακατάλληλη χρονική στιγμή·

— ένα εύλογο, κατά την κρίση του Πρωτοδικείου, ποσό λόγω ηθικής βλάβης·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

58 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα·

— επικουρικώς, αν δικαιώσει εν όλω ή εν μέρει την ενάγουσα, να την καταδικάσει τουλάχιστον στο έν τρίτο των δικαστικών της εξόδων.

Σκεπτικό

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις του Πρωτοδικείου

59 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, η θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ λόγω παράνομης συμπεριφοράς των θεσμικών οργάνων της εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων, που είναι το παράνομο της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα θεσμικά όργανα, το υποστατό της ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της προσαπτομένης συμπεριφοράς και της προβαλλομένης ζημίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1982, 26/81, Oleifici Mediterranei κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1982, σ. 3057, σκέψη 16· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1996, Τ-175/94, International Procurement Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-729, σκέψη 44· και της 11ης Ιουλίου 1997, Τ-267/94, Oleifici Italiani κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1239, σκέψη 20).

60 Αν δεν συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις αυτές, η αγωγή είναι απορριπτέα στο σύνολό της, χωρίς να απαιτείται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, ΚΥΔΕΠ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψεις 19 και 81· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Φεβρουαρίου 2002, Τ-170/00, Förde-Reederei κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-515, σκέψη 37, και της 19ης Μαρτίου 2003, Τ-273/01, Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1093, σκέψη 23).

61 Για να πληρούται η προϋπόθεση της παράνομης συμπεριφοράς που προσάπτεται στο θεσμικό όργανο, η νομολογία απαιτεί να αποδεικνύεται κατάφωρη παραβίαση κανόνα δικαίου που αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergaderm και Groupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 42).

62 Όσον αφορά την προϋπόθεση ότι η παραβίαση πρέπει να είναι κατάφωρη, το αποφασιστικό κριτήριο για να θεωρηθεί ότι πληρούται ο όρος αυτός είναι η πρόδηλη και σοβαρή υπέρβαση εκ μέρους του οικείου κοινοτικού οργάνου των ορίων που επιβάλλονται στη διακριτική του ευχέρεια. Όταν το κοινοτικό όργανο δεν διαθέτει παρά μόνον αισθητά μειωμένο ή και ανύπαρκτο περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση του κοινοτικού δικαίου μπορεί να αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 P, Επιτροπή κατά Camar και Tico, Συλλογή 2002, σ. I-11355, σκέψη 54, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2001, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 και T-225/99, Comafrica και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-1975, σκέψη 134).

63 Σημειωτέον επιπλέον ότι το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ στηρίζει την υποχρέωση της Κοινότητας να αποκαθιστά τις ζημίες που προκαλούν τα θεσμικά της όργανα στις «γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών», χωρίς δηλαδή να περιορίζει το περιεχόμενο των αρχών αυτών μόνο στο σύστημα της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας για παράνομη συμπεριφορά των εν λόγω θεσμικών οργάνων.

64 Τα εθνικά δίκαια περί εξωσυμβατικής ευθύνης παρέχουν τη δυνατότητα στους ιδιώτες, καίτοι σε ποικίλους βαθμούς, σε συγκεκριμένους τομείς και με διαφορετικές διαδικασίες, να επιτύχουν από τα δικαστήρια αποζημίωση για ορισμένες ζημίες, ακόμη και αν δεν υπάρχει παράνομη συμπεριφορά του αυτουργού της ζημίας.

65 Στην περίπτωση ζημίας που προκαλείται από συμπεριφορά των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας, ο παράνομος χαρακτήρας της οποίας δεν αποδεικνύεται,

η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας μπορεί να θεμελιωθεί εφόσον πληρούνται σωρευτικώς οι προϋποθέσεις του υποστατού της ζημίας, του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ αυτής και της συμπεριφοράς των κοινοτικών θεσμικών οργάνων, καθώς και του ασυνήθους και ειδικού χαρακτήρα της ζημίας (βλ. κατ' αυτή την έννοια απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 2000, C-237/98 P, Dorsch Consult κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-4549, σκέψη 19).

66 Όσον αφορά τις δύο αυτές έννοιες, η ζημία είναι, αφενός, ασυνήθης οσάκις υπερβαίνει τα όρια των οικονομικών κινδύνων που είναι σύμφυτοι με τις δραστηριότητες του οικείου τομέα και, αφετέρου, ειδική οσάκις θίγει μια συγκεκριμένη κατηγορία επιχειρηματιών κατά τρόπο δυσανάλογο σε σχέση με τους λοιπούς επιχειρηματίες (αποφάσεις του Πρωτοδικείου Förde-Reederei κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, όπ.π., σκέψη 56, και της 10ης Φεβρουαρίου 2004, T-64/01 και T-65/01, Afrikanische Frucht-Compagnie και Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-521, σκέψη 151).

67 Υπό το φως αυτών των παρατηρήσεων πρέπει να εξετασθεί το περί αποζημιώσεως αίτημα της ενάγουσας.

68 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η αγωγή της είναι βάσιμη διότι η Επιτροπή παραβίασε αρχές εξωσυμβατικής ευθύνης που αναγνωρίζονται σε πολλά κράτη μέλη. Συναφώς, επικαλείται τα ακόλουθα μέσα παροχής εννόμου προστασίας:

— την αστική αγωγή που στηρίζεται στην αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολογήτου πλουτισμού (de in rem verso)·

— την αστική αγωγή που στηρίζεται στη διοίκηση αλλοτρίων (negotiorum gestio)·

— την αγωγή που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής του κοινοτικού δικαίου περί προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης·

— την αστική αγωγή που στηρίζεται στο γεγονός ότι οι πράξεις των υπηρεσιών της Επιτροπής συνιστούν υπαίτιες πράξεις ή αμέλειες που της προξένησαν ζημία.

69 Το Πρωτοδικείο σημειώνει ότι το περί αποζημιώσεως αίτημα της ενάγουσας στηρίζεται, αφενός, σε συστήματα εξωσυμβατικής ευθύνης που δεν προϋποθέτουν παράνομη συμπεριφορά εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας ή των υπαλλήλων της στην άσκηση των καθηκόντων τους (αδικαιολόγητος πλουτισμός και διοίκηση αλλοτρίων) και, αφετέρου, στο σύστημα εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας λόγω παράνομης συμπεριφοράς των θεσμικών θεσμικών οργάνων και των υπαλλήλων της στην άσκηση των καθηκόντων τους (παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και υπαίτια πράξη ή αμέλεια της Επιτροπής).

Επί των αιτημάτων που στηρίζονται στην εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας χωρίς παράνομη συμπεριφορά των θεσμικών οργάνων της (αγωγές de in rem verso και negotiorum gestio)

Επιχειρήματα των διαδίκων

70 Όσον αφορά την αγωγή de in rem verso, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η άσκησή της σύμφωνα με τις δικαιικές αρχές που είναι κοινές στα κράτη μέλη προϋποθέτει τη συνδρομή τεσσάρων προϋποθέσεων:

— ο εναγόμενος κατέστη πλουσιότερος·

— ο ενάγων κατέστη πτωχότερος·

— υπάρχει σύνδεσμος μεταξύ του πλουτισμού του εναγομένου και της ελαττώσεως της περιουσίας του ενάγοντος·

— ούτε ο πλουτισμός ούτε η περιουσιακή ελάττωση έχουν έγκυρο νομικό έρεισμα: με άλλα λόγια ο πλουτισμός είναι αδικαιολόγητος ή άνευ αιτίας.

71 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή κατέστη πλουσιότερη κατά τη συνολική αξία των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο των τιμολογίων των οποίων ανεστάλη η πληρωμή, δηλαδή κατά το ποσό των 448 947,78 ευρώ.

72 Σχετικά με τη δεύτερη προϋπόθεση, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι, αφού τα τιμολόγια των οποίων η Επιτροπή ανέστειλε την πληρωμή αντιστοιχούν σε υπηρεσίες που παρέσχε ή που ανέθεσε σε τρίτους τους οποίους και πλήρωσε, η αναστολή αυτή την κατέστησε πτωχότερη κατά τα ίδια ποσά. Τα ποσά δεν ανακτήθηκαν από την Helmico που επικαλέστηκε αναστολή πληρωμών και την έκδοση των εντολών επιστροφής από την Επιτροπή ως αμυντικό ισχυρισμό στο πλαίσιο της αγωγής που άσκησε η ενάγουσα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ενάγουσα προσθέτει ότι η προφανής πτώχευση της Helmico, καθώς και η εξαφάνιση των μελών του διοικητικού συμβουλίου της κατέστησε οριστική την περιουσιακή της ελάττωση.

73 Σχετικά με την τρίτη προϋπόθεση, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι υπάρχει άμεσος σύνδεσμος μεταξύ του ποσού κατά το οποίο η Επιτροπή κατέστη πλουσιότερη και του ποσού κατά το οποίο η ενάγουσα κατέστη πτωχότερη.

74 Όσον αφορά την τέταρτη προϋπόθεση, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η άρνηση της Επιτροπής να καταβάλει την αμοιβή για τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν μετά την αποκάλυψη της απάτης, τον Οκτώβριο του 1998, δεν δικαιολογείται βάσει του δημοσιονομικού κανονισμού, δεδομένου ότι δεν αμφισβητείται ότι τα μεταγενέστερα τιμολόγια είναι νομότυπα. Η Επιτροπή δηλαδή επωφελήθηκε, με πλήρη επίγνωση, των υπηρεσιών που παρέσχε η ενάγουσα, χωρίς ποτέ να της καταβάλει αμοιβή χρησιμοποιώντας τις οικείες εξουσίες αναστολής και ανακτήσεως σε χρόνο κατά τον οποίο η ενάγουσα είχε ολοκληρώσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της και ενώ η πληρωμή ήταν η μόνη συμβατική υποχρέωση που έμενε να εκπληρωθεί. Συνεπώς, η Επιτροπή κατέστη αδικαιολογήτως πλουσιότερη.

75 Η εναγόμενη επικαλείται επίσης τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία η Επιτροπή δεν πρέπει να πλουτίζει αδικαιολόγητα εις βάρος τρίτων.

76 Όσον αφορά την αγωγή που στηρίζεται στη διοίκηση αλλοτρίων, η ενάγουσα παρατηρεί ότι η άσκησή της σύμφωνα με τις δικαιικές αρχές που είναι κοινές στα κράτη μέλη προϋποθέτει τη συνδρομή των ακολούθων πέντε προϋποθέσεων:

— η διοίκηση των υποθέσεων του κυρίου, είτε νομική είτε υλική, πρέπει να ωφελεί τον κύριο·

— κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, ο κύριος δεν ήταν σε θέση να διοικήσει τις υποθέσεις του, οι οποίες και έπρεπε να διοικηθούν από τρίτον·

— ο διοικητής δεν είχε την πρόθεση να ενεργήσει δωρεάν· δεν υπήρχε animus donandi·

— ο διοικητής δεν είχε συμβατική υποχρέωση να διοικήσει τις υποθέσεις του κυρίου·

— ευλόγως θα αναμενόταν ότι ο κύριος θα ενεργούσε όπως ο διοικητής αν γνώριζε την ανάγκη ενεργείας.

77 Η πρώτη προϋπόθεση συντρέχει διότι η Επιτροπή εξέδωσε ευνοϊκές εκθέσεις περατώσεως σχεδίου, αποδέχτηκε δηλαδή την εργασία της ενάγουσας.

78 Η δεύτερη προϋπόθεση συντρέχει διότι, όπως προκύπτει αναμφισβήτητα από την τηλεομοιοτυπία της 5ης Οκτωβρίου 1998, οι υπηρεσίες της Επιτροπής, φοβούμενες ότι η εκτέλεση της ρωσικής και της μολδαβικής σύμβασης δεν θα ολοκληρωθεί, ζήτησαν από την ενάγουσα να λάβει μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει την ολοκλήρωσή τους.

79 Η τρίτη προϋπόθεση συντρέχει διότι η ενάγουσα γνωστοποίησε τον Οκτώβριο του 1998 την ανησυχία της σχετικά με την έλλειψη πληρωμής, πράγμα που αποδεικνύει ότι δεν είχε την πρόθεση να παράσχει δωρεάν τις εν λόγω υπηρεσίες της. Αυτό επιρρωννύεται από το γεγονός ότι συμφώνησε με την Helmico να ανοίξει ειδικό λογαριασμό για τον οποίο είχε εξουσιοδότηση, οπότε τα ποσά που θα κατέβαλε η Επιτροπή στον λογαριασμό αυτό θα μπορούσαν να της μεταβιβαστούν.

80 Η τέταρτη προϋπόθεση συντρέχει καθόσον οι υπηρεσίες της Επιτροπής αρνούνται την ύπαρξη οποιασδήποτε συμβατικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και της ενάγουσας.

81 Η πέμπτη προϋπόθεση συντρέχει δεδομένου ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής σημείωσαν στην από 5 Οκτωβρίου 1998 τηλεομοιοτυπία τους:

«Αν η Επιτροπή δεν λάβει τη διαβεβαίωση αυτή μέχρι τη Δευτέρα, 12 Οκτωβρίου, προτίθεται να μετέλθει άλλα μέσα για να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση του σχεδίου σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως.»

82 Κατά την ενάγουσα, η ύπαρξη διοίκησης αλλοτρίων συνεπάγεται για τον διοικητή την υποχρέωση να συνεχίσει να διοικεί τις υποθέσεις του κυρίου μέχρις ότου ο τελευταίος είναι σε θέση να ασχοληθεί ο ίδιος και να ενεργήσει λογικά ως καλός οικογενειάρχης. Ο κύριος οφείλει να αποζημιώσει τον διοικητή για τις υπηρεσίες που παρέσχε και τα έξοδα που πραγματοποίησε λόγω της διοικήσεως. Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η ενάγουσα ολοκλήρωσε το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο και ενήργησε λογικά, δικαιούται εύλογη αμοιβή για την εργασία που πραγματοποίησε και απόδοση όλων των εξόδων που πραγματοποίησε για την εργασία αυτή.

83 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η εφαρμογή αυτών των γενικών αρχών περί εξωσυμβατικής ευθύνης που είναι κοινές στα κράτη μέλη δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση που παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του καταστάντος πλουσιότερου ή του διοικητή. Η παράνομη πράξη στοιχειοθετείται αποκλειστικά όταν και αν ο πλουτήσας αρνείται να αποκαταστήσει τον καταστάντα πτωχότερο (αγωγή de in rem verso) ή ο κύριος αρνείται να αποζημιώσει τον διοικητή (negotiorum gestio). Επί της βάσεως αυτής, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι είναι βάσιμα όλα τα αιτήματά της.

84 Η Επιτροπή επικαλείται τη νομολογία κατά την οποία η θεμελίωση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας προϋποθέτει ότι ο ενάγων αποδεικνύει το παράνομο της συμπεριφοράς που προσάπτει στο οικείο όργανο, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 29ης Ιανουαρίου 1998, T-113/96, Dubois et Fils κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1998,

σ. II-125, σκέψη 54, και της 27ης Φεβρουαρίου 2003, T-61/01, Vendedurías de Armadores Reunidos κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-327, σκέψη 40). Εφόσον δεν συντρέχει μία από τις προϋποθέσεις αυτές, η αγωγή πρέπει να απορρίπτεται στο σύνολό της, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις της εξωσυμβατικής ευθύνης (βλ. απόφαση Innova Privat Akademie κατά Επιτροπής, όπ.π., σκέψη 23, και την παρατιθέμενη νομολογία).

85 Η Επιτροπή υποστηρίζει κυρίως ότι, εφόσον η ενάγουσα, στο πλαίσιο των αιτημάτων της που στηρίζονται στις αγωγές de in rem verso και negotiorum gestio, δεν διατυπώνει κανένα συναφή ισχυρισμό ως προς το παράνομο της συμπεριφοράς της Επιτροπής, τα αιτήματα αυτά πρέπει να απορριφθούν με το σκεπτικό ότι δεν συντρέχει η προϋπόθεση του παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του οργάνου. Όσον αφορά το επιχείρημα της ενάγουσας ότι η παράλειψη αποζημιώσεως συνιστά καθεαυτή την παράνομη πράξη, πρόκειται, κατά την Επιτροπή, για φαύλο κύκλο, στο μέτρο που η προβαλλόμενη ζημία και η γενεσιουργός αιτία της ευθύνης είναι ένα και το αυτό.

86 Η Επιτροπή υποστηρίζει επικουρικώς ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις ασκήσεως αγωγής στηριζομένης στην αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού και στη διοίκηση αλλοτρίων.

87 Ειδικότερα, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι πλούτισε αδικαιολόγητα εις βάρος της ενάγουσας διότι ανέστειλε τις πληρωμές στην Helmico και εξέδωσε εντολές εισπράξεως έναντι αυτής μετά την απάτη στο πλαίσιο της συμβατικής σχέσης τους. Ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό η Επιτροπή εκπλήρωσε υποχρέωση που προβλέπει ρητά ο δημοσιονομικός κανονισμός, που αντίθετα με όσα υποστηρίζει η ενάγουσα δεν γέννησε δικαίωμα υπέρ του υπεργολάβου. Η Επιτροπή φρονεί αντιθέτως ότι η υποχρέωση αυτή αποκλείει τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα οποιουδήποτε τρίτου.

88 Η ενάγουσα αβασίμως υποστηρίζει ότι κατέστη αδικαιολόγητα πτωχότερη, δεδομένου ότι το ποσό που ζητεί για τις εργασίες που πραγματοποίησε βάσει των συμβατικών υποχρεώσεών της αντιστοιχεί στο ποσό που της οφείλει η Helmico δυνάμει των συμβάσεων υπεργολαβίας. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η ενάγουσα προτίμησε να μη συμβληθεί συμβατικά με αυτή και για τον λόγο αυτό δεν μπορεί να ζητεί εγγυήσεις τις οποίες θα εδικαιούτο ως αντισυμβαλλόμενος.

89 Κατά την Επιτροπή, η αστική αγωγή που στηρίζεται στη negotiorum gestio δεν σκοπεί να αντιμετωπίσει την περίπτωση στην οποία ο υπεργολάβος εκτελεί βάσει συμβάσεως εργασίες που προορίζονται για τρίτο. Η Επιτροπή αναφέρεται στα άρθρα που συνέταξε τον Οκτώβριο του 2003 η ομάδα μελέτης για τον ευρωπαϊκό αστικό κώδικα σχετικά με τις αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου περί αφιλοκερδούς παρεμβάσεως στις υποθέσεις τρίτου. Τα άρθρα αυτά αποκλείουν κατ' αρχήν την ευθύνη «οσάκις ο παρεμβαίνων ανέλαβε έναντι τρίτου την υποχρέωση να ενεργήσει». Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η ενάγουσα απλώς εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που είχε στο πλαίσιο της συμβάσεώς της με την Helmico, αποκλείεται κατ' αρχήν η ευθύνη λόγω negotiorum gestio.

90 Σύμφωνα με τα άρθρα αυτά, η ευθύνη που στηρίζεται στη negotiorum gestio αποκλείεται επίσης λόγω του ότι ο παρεμβαίνων οφείλει να έχει «βάσιμο λόγο να ενεργήσει». Ακριβώς, όμως, «ο παρεμβαίνων δεν έχει βάσιμο λόγο να ενεργήσει αν έχει την πραγματική δυνατότητα να γνωρίσει την επιθυμία του εντολέως αλλά παραλείπει να πληροφορηθεί σχετικώς». Εν προκειμένω, η Επιτροπή φρονεί ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η σύμβαση με την Helmico έπαυσε να υπάρχει (πράγμα που δεν συμβαίνει), η ενάγουσα μπορούσε κάλλιστα να πληροφορηθεί τις επιθυμίες της Επιτροπής. Παραλείποντας να το πράξει ενήργησε «παράλογα»· αν το είχε πράξει και κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή επιθυμούσε να ενεργήσει η ενάγουσα κατά τον τρόπο που ενήργησε, το αίτημα αυτό θα καλυπτόταν από τον ισχυρισμό περί παραβιάσεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

91 Πρέπει να σημειωθεί κατ' αρχάς ότι το σύστημα της εξωσυμβατικής ευθύνης όπως προβλέπεται στις περισσότερες εθνικές έννομες τάξεις δεν περιέχει οπωσδήποτε

προϋπόθεση του παράνομου ή υπαίτιου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του εναγομένου. Οι αγωγές που στηρίζονται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό ή στη διοίκηση αλλοτρίων σκοπούν να συστήσουν, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, στο αστικό δίκαιο πηγή μη συμβατικής υποχρεώσεως για το πρόσωπο που βρίσκεται στη θέση του πλουτίσαντος ή του κυρίου, που συνίσταται κατά γενικό κανόνα είτε στην επιστροφή του αδικαιολόγητα ληφθέντος είτε στην αποζημίωση του κυρίου.

92 Συνεπώς, εξ αυτού δεν προκύπτει ότι οι ισχυρισμοί που στηρίζονται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό και στη διοίκηση αλλοτρίων τους οποίους προβάλλει η ενάγουσα πρέπει να απορριφθούν για τον λόγο και μόνον ότι δεν συντρέχει η προϋπόθεση του παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του οργάνου, όπως υποστηρίζει, κυρίως, η Επιτροπή.

93 Όπως αναφέρθηκε στις σκέψεις 63 έως 66 ανωτέρω, το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ θεσπίζει την υποχρέωση της Κοινότητας να αποκαθιστά τις ζημίες που προξενούν τα θεσμικά της όργανα χωρίς να περιορίζει το σύστημα εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας μόνο στην ευθύνη λόγω πταίσματος. Η πράξη ή η συμπεριφορά, ακόμη και νόμιμη, ενός οργάνου της Κοινότητας μπορεί να προξενήσει ασυνήθη και ειδική ζημία, την οποία η Κοινότητα υποχρεούται να αποκαταστήσει βάσει της προαναφερθείσας νομολογίας.

94 Επιπλέον, ο κοινοτικός δικαστής είχε μέχρι σήμερα την ευκαιρία να εφαρμόσει ορισμένες αρχές περί αναζητήσεως αχρεωστήτου, ιδίως στον τομέα του αδικαιολόγητου πλουτισμού, η απαγόρευση του οποίου συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1990, C-259/87, Ελλάδα κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2845, συνοπτική δημοσίευση, σκέψη 26· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Οκτωβρίου 2001, Τ-171/99, Corus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-2967, σκέψη 55, και της 3ης Απριλίου 2003, Τ-44/01, Τ-119/01 και Τ-126/01, Vieira κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1209, σκέψη 86).

95 Πρέπει συνεπώς να εξεταστεί αν οι προϋποθέσεις της αγωγής de in rem verso ή αυτής που στηρίζεται στη negotiorum gestio συντρέχουν εν προκειμένω για να κριθεί αν έχουν εφαρμογή οι αρχές αυτές.

96 Επιβάλλεται, συναφώς, η διαπίστωση, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι στο πραγματικό και νομικό πλαίσιο της υπό κρίση διαφοράς οι αγωγές που στηρίζονται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό ή στη διοίκηση αλλοτρίων δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν.

97 Πράγματι, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, οι αγωγές αυτές δεν μπορούν να ασκηθούν οσάκις το όφελος του πλουτίσαντος ή του κυρίου βρίσκει δικαιολογητικό έρεισμα σε κάποια σύμβαση ή υποχρέωση εκ του νόμου. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ίδιες αρχές, οι αγωγές αυτές δεν μπορούν κατά κανόνα να ασκηθούν παρά μόνον επικουρικά, δηλαδή στην περίπτωση που ο ζημιωθείς δεν διαθέτει άλλο μέσο παροχής έννομης προστασίας για να επιτύχει ό,τι του οφείλεται.

98 Στην παρούσα περίπτωση όμως, δεν αμφισβητείται ότι υπάρχουν συμβατικές σχέσεις μεταξύ της Επιτροπής και της Helmico, αφενός, και μεταξύ της δεύτερης και της ενάγουσας, αφετέρου. Η φερομένη άμεση ζημία αντιστοιχεί στην αμοιβή που οφείλει στην ενάγουσα η Helmico βάσει συμβάσεων υπεργολαβίας που συνήψαν τα δύο αυτά μέρη, οι οποίες περιέχουν ρήτρα διαιτησίας που ορίζει τα αγγλικά ή ουαλικά δικαστήρια αρμόδια για τις ενδεχόμενες συμβατικές διαφορές. Είναι συνεπώς αναμφισβήτητο ότι η Helmico υποχρεούται να καταβάλει αμοιβή για τις εργασίες που πραγματοποίησε η ενάγουσα και να αναλάβει την ενδεχόμενη ευθύνη λόγω μη πληρωμής όπως αποδεικνύει εξάλλου η ένδικη διαδικασία που κίνησε η ενάγουσα προς τούτο κατά της Helmico και η οποία εκκρεμεί, καίτοι ανεσταλείσα, ενώπιον του High Court of Justice. Η ενδεχόμενη αφερεγγυότητα της Helmico δεν σημαίνει ότι η ευθύνη αυτή περιέρχεται στην Επιτροπή, η δε ενάγουσα δεν μπορεί να έχει δύο πηγές για το ίδιο δικαίωμα αμοιβής. Πράγματι, από τη δικογραφία προκύπτει και δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η ένδικη διαδικασία ενώπιον του High Court of Justice αφορά την αμοιβή των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση αγωγής.

99 Επομένως, ο ενδεχόμενος πλουτισμός της Επιτροπής ή η περιουσιακή ελάττωση της ενάγουσας, εφόσον πηγάζουν από το υπάρχον συμβατικό πλαίσιο, δεν μπορεί να χαρακτηριστούν αδικαιολόγητοι.

100 Με την εφαρμογή ανάλογης συλλογιστικής αποκλείεται η εφαρμογή των αρχών της αστικής αγωγής της διοίκησης αλλοτρίων, η οποία δεν προσφέρεται, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, παρά μόνον κατ' εξαίρεση για τη θεμελίωση της ευθύνης της δημόσιας αρχής γενικώς και ειδικότερα στο πραγματικό και νομικό πλαίσιο της παρούσας διαφοράς. Είναι προφανές ότι οι προϋποθέσεις της ασκήσεως αγωγής στηριζομένης στη διοίκηση αλλοτρίων δεν πληρούνται για τους ακόλουθους λόγους.

101 Πρέπει να σημειωθεί ότι η εκτέλεση από την ενάγουσα των συμβατικών υποχρεώσεών της έναντι της Helmico δεν μπορεί ευλόγως να χαρακτηριστεί ως αφιλοκερδής παρέμβαση στις υποθέσεις τρίτου, οι οποίες πρέπει οπωσδήποτε να διοικηθούν, όπως ζητείται με την αγωγή αυτή. Πράγματι, η ενάγουσα πριν αναλάβει την εκτέλεση του ρωσικού και του μολδαβικού σχεδίου ήρθε σε επαφή, τον Οκτώβριο του 1998, με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, πράγμα που αφαιρεί από την ενέργειά της τον χαρακτήρα εθελοντικής πρωτοβουλίας. Εν συνεχεία, το συμπέρασμα που συνάγει η ενάγουσα από την επιστολή της 5ης Οκτωβρίου 1998, ότι δηλαδή η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να διοικήσει τα εν λόγω σχέδια, παρίσταται εσφαλμένο, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της επιστολής αυτής, στην οποία η Επιτροπή έκανε ρητά λόγο για τη δυνατότητά της να «μετέλθει άλλα μέσα προκειμένου να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση του σχεδίου». Τέλος, τα επιχειρήματα της ενάγουσας είναι επίσης αντιφατικά με τις αρχές της διοίκησης αλλοτρίων όσον αφορά τη γνώση που έχει ο κύριος για τις ενέργειες του διοικητή. Συγκεκριμένα, η ενέργεια του διοικητή πραγματοποιείται κατά κανόνα εν αγνοία του κυρίου ή τουλάχιστον χωρίς αυτός να συνειδητοποιεί την ανάγκη άμεσης ενέργειας. Η ενάγουσα όμως υποστηρίζει ότι η απόφασή της να συνεχίσει τις εργασίες τον Οκτώβριο του 1998 οφείλεται στην παρότρυνση της Επιτροπής.

102 Αξίζει να σημειωθεί περαιτέρω ότι, κατά τη νομολογία, οι επιχειρηματίες οφείλουν να υποστούν τους οικονομικούς κινδύνους που είναι συμφυείς στις δραστηριότητές τους λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων κάθε υπόθεσης (βλ. υπόθεση του

Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Τ-203/96, Embassy Limousines & Services κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1998, σ. II-4239, σκέψη 75, και την παρατιθέμενη νομολογία).

103 Όμως, δεν αποδεικνύεται ότι η ενάγουσα υπέστη ασυνήθη ή ειδική ζημία που υπερβαίνει τα όρια των οικονομικών και εμπορικών κινδύνων που είναι συμφυείς στη δραστηριότητά της. Σε κάθε συμβατική σχέση υπάρχει ο κίνδυνος να μην εκτελέσει ικανοποιητικά τη σύμβαση κάποιο από τα μέρη ή μάλιστα να καταστεί αφερέγγυο. Οι συμβαλλόμενοι φέρουν το βάρος να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο αυτό με τον κατάλληλο τρόπο στην ίδια τη σύμβαση. Η ενάγουσα δεν αγνοούσε ότι η Helmico δεν εκπλήρωνε τις συμβατικές υποχρεώσεις της, προτίμησε όμως εν επιγνώσει να συνεχίσει να εκπληρώνει τις δικές της αντί να ασκήσει αγωγή. Με τον τρόπο αυτό, ανέλαβε εμπορικό κίνδυνο που μπορεί να χαρακτηριστεί συνήθης. Το ζήτημα αν η επιλογή αυτή οφείλεται στην παρότρυνση της Επιτροπής και/ή στηρίχθηκε εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στην πεποίθηση ότι η Επιτροπή θα εξασφάλιζε την αμοιβή των υπηρεσιών της, αν η Helmico δεν ήταν σε θέση να το πράξει, αφορά επομένως τον ισχυρισμό περί παραβιάσεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

104 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι δύο πρώτοι ισχυρισμοί της ενάγουσας, που στηρίζονται στις κοινές στα δίκαια των κρατών μελών γενικές αρχές της εξωσυμβατικής ευθύνης άνευ πταίσματος, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επί των αιτημάτων που στηρίζονται στην εξωσυμβατική ευθύνη της Επιτροπής λόγω παράνομης συμπεριφοράς των θεσμικών οργάνων της

Επί της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

105 Η ενάγουσα επικαλείται τη νομολογία κατά την οποία δικαίωμα προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έχει κάθε ιδιώτης που βρίσκεται σε κατάσταση από

την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση τον έκανε να τρέφει βάσιμες ελπίδες. Υπογραμμίζει εξάλλου ότι οι επιχειρηματίες οφείλουν να φέρουν τους οικονομικούς κινδύνους που είναι συμφυείς με τη δραστηριότητά τους λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων κάθε υπόθεσης.

106 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η σύσκεψη με τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 2 Οκτωβρίου 1998 και η μεταγενέστερη αλληλογραφία, σχετικά με το άνοιγμα ειδικού τραπεζικού λογαριασμού της Helmico για τον οποίο είχε εξουσιοδότηση, δημιούργησε στην ενάγουσα την προσδοκία ότι οι υπηρεσίες της Επιτροπής θα φρόντιζαν ώστε να αμειφθεί για την εργασία που πραγματοποίησε.

107 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι σ' αυτήν ακριβώς την προσδοκία στηρίχθηκε και ολοκλήρωσε αισίως το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο. Πράττοντας αυτό, δεν ανέλαβε κίνδυνο συμφυή με τις δραστηριότητές της διότι, μη ούσα αντισυμβαλλομένη της Επιτροπής και δεδομένου ότι δεν πληρώθηκε από την Helmico, ήταν ελεύθερη να παύσει να παρέχει τις υπηρεσίες αυτές. Στο μέτρο που εργαζόταν για την Επιτροπή, η ενάγουσα ευλόγως προσδοκούσε να αντιμετωπιστεί δίκαια και να μη διατρέξει τον κίνδυνο να μη λάβει αμοιβή για τις υπηρεσίες που παρέσχε κατόπιν επιμόνου αιτήματος των υπηρεσιών της Επιτροπής.

108 Ενθαρρύνοντας την ενάγουσα να ολοκληρώσει αισίως τις υπηρεσίες και στη συνέχεια αρνούμενη να πληρώσει για τις υπηρεσίες αυτές την Helmico και παραλείποντας να λάβει μέτρα για να βεβαιωθεί ότι η ενάγουσα αποζημιώθηκε για την εργασία που πραγματοποίησε, η Επιτροπή διέπραξε πταίσμα που επισύρει την εξωσυμβατική ευθύνη της.

109 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι από ολόκληρη τη συμπεριφορά της Επιτροπής προκύπτουν ακριβείς, καίτοι μη ρητές, διαβεβαιώσεις εν προκειμένω περιλαμβα-

νομένων και των στοιχείων που συνιστά η έλλειψη αντιδράσεως εκ μέρους της Επιτροπής, που συνοψίζονται και ερμηνεύονται ως εξής:

— η ενάγουσα επέστησε την προσοχή των υπηρεσιών της Επιτροπής στο γεγονός ότι η Helmico δεν την πλήρωνε και την εξαπατούσε διαβιβάζοντας αλλοιωμένα έγγραφα σχετικά με τα τιμολόγια που η Helmico είχε διαβιβάσει στην Επιτροπή·

— οι υπηρεσίες της Επιτροπής έκριναν ότι αυτό συνιστά απάτη, διότι είχαν καταβληθεί κοινοτικά χρήματα στην Helmico, η οποία δεν πλήρωσε το πρόσωπο που παρείχε τις υπηρεσίες αυτές, δηλαδή την ενάγουσα·

— η ενάγουσα εξέφρασε στις υπηρεσίες της Επιτροπής την πρόθεσή της να μη διαθέσει περισσότερο χρόνο ή έξοδα μέχρις ότου εξευρεθεί μηχανισμός που θα εγγυηθεί την αμοιβή της·

— οι υπηρεσίες της Επιτροπής ενημερώθηκαν για τη δημιουργία τέτοιου μηχανισμού και δεν προέβαλαν αντίρρηση. Ειδικότερα, ο μηχανισμός αυτός πραγματοποιήθηκε με το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού της Helmico για τον οποίο η ενάγουσα είχε εξουσιοδότηση·

— ένα μέλος των υπηρεσιών της Επιτροπής ανησύχησε διότι το ρωσικό σχέδιο μπορούσε να μην ολοκληρωθεί και είχε προειδοποιήσει την ενάγουσα ότι η Επιτροπή θα μελετούσε ενδεχομένως άλλα μέσα προκειμένου να ολοκληρωθούν τα εν λόγω σχέδια αν τα μέρη δεν κατάφερναν να λύσουν τις διαφορές τους·

— οι υπηρεσίες της Επιτροπής επέτρεψαν στην ενάγουσα να συνεχίσει την εκτέλεση του ρωσικού και του μολδαβικού σχεδίου και δεν την πληροφόρησαν ότι, μόλις ολοκληρωθούν τα σχέδια αυτά, θα ανέστελλε τις πληρωμές προς την Helmico και θα εξέδιδε εντάλματα εισπράξεως·

— η ενάγουσα ολοκλήρωσε το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο, οι δε υπηρεσίες της Επιτροπής αποδέχτηκαν τις σχετικές με την εκτέλεσή τους εκθέσεις·

— η Επιτροπή πραγματοποίησε μια πληρωμή στον τραπεζικό λογαριασμό της Helmico για τον οποίο η ενάγουσα είχε εξουσιοδότηση·

— όπως προκύπτει από την επιστολή της Επιτροπής της 22ας Μαρτίου 2000, οι υπηρεσίες της είχαν σκεφτεί να πραγματοποιήσουν και άλλες πληρωμές προς την ενάγουσα, υπολογιζόμενες βάσει της εργασίας και των εξόδων που πραγματοποίησε αυτή, πλην όμως έκριναν ότι υπήρχε νομική αβεβαιότητα ως προς το ζήτημα αν η Helmico ή οι σύνδικοι της πτωχεύσεως μπορούσαν να αμφισβητήσουν τις πληρωμές αυτές·

— μόνον όταν η ενάγουσα ολοκλήρωσε το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο και έγιναν δεκτές οι εκθέσεις περατώσεως η Επιτροπή ανέστειλε όλες τις άλλες πληρωμές και εξέδωσε τον Απρίλιο του 2000 εντάλματα εισπράξεως έναντι της Helmico·

— στις 15 Ιουνίου 2000, ο πρόεδρος της Masdar απηύθυνε τηλεομοιοτυπία στο αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις μέλος της Επιτροπής στην οποία δήλωσε: «Πριν από 18 μήνες επισημάναμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζαμε με τους εταίρους μας, την εταιρία Helmico, για τα δύο

προαναφερθέντα σχέδια. Λάβαμε διαβεβαιώσεις ότι αν συνεχίζαμε τα σχέδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα φρόντιζε για την αμοιβή των υπηρεσιών μας. Συνεχίσαμε να χρηματοδοτούμε και να εκτελούμε τα δύο σχέδια στο όνομά σας με σημαντικά πρόσθετα έξοδα, παρά το γεγονός ότι είχαμε ήδη αντιληφθεί ότι η Helmico είχε εξαπατήσει τη Masdar και ότι τα ποσά αυτά πιθανώς δεν θα μπορούσαν να ανακτηθούν.»

— η απάντηση του μέλους της Επιτροπής με επιστολή της 25ης Ιουλίου 2000 δεν αμφισβήτησε τη δήλωση του προέδρου της Masdar ότι η Masdar έλαβε τη διαβεβαίωση ότι θα πληρωνόταν.

110 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, οι επιχειρηματίες οφείλουν να φέρουν τους οικονομικούς κινδύνους που είναι συμφυείς με τις δραστηριότητές τους, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων κάθε υπόθεσης. Ο κανόνας αυτός μετριάζεται πάντως από την αρχή του σεβασμού της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Κατά πάγια νομολογία, το δικαίωμα προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καλύπτει κάθε άτομο που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση, ιδίως παρέχοντάς του σαφείς διαβεβαιώσεις, του δημιούργησε δικαιολογημένες προσδοκίες.

111 Η Επιτροπή φρονεί ότι η σύσκεψη με τις υπηρεσίες της Επιτροπής της 2ας Οκτωβρίου 1998 και η μεταγενέστερη αλληλογραφία που επικαλείται η ενάγουσα δεν μπορούν βασίμως να ερμηνευθούν ως «σαφής διαβεβαίωση» των υπηρεσιών της Επιτροπής ότι θα φρόντιζαν να αμειφθεί η ενάγουσα για τις πραγματοποιηθείσες εργασίες.

112 Όσον αφορά την εν λόγω σύσκεψη, η Επιτροπή φρονεί ότι η ενάγουσα φέρει το βάρος να αποδείξει ότι οι διαβεβαιώσεις αυτές, ή τουλάχιστον ενδεχόμενες

δηλώσεις που μπορούσαν βασίμως να ερμηνευθούν ως διαβεβαιώσεις, δόθηκαν πράγματι κατά τη σύσκεψη αυτή, πράγμα που η ενάγουσα δεν έπραξε. Η Επιτροπή δηλώνει ότι εξακολουθεί να είναι διατεθειμένη να ρυθμίσει φιλικά την υπόθεση αυτή με την καταβολή του ποσού των 249 314,35 ευρώ, που αντιστοιχεί στην αξία των υπηρεσιών που τιμολόγησε η ενάγουσα μετά τη σύσκεψη αυτή, αν η ενάγουσα μπορέσει να προσκομίσει αυτή την απόδειξη.

113 Όσον αφορά την τηλεομοιοτυπία της 5ης Οκτωβρίου 1998 προς την Helmico, η Επιτροπή απλώς δήλωσε ότι ανησυχεί για το γεγονός ότι οι διαφορές μεταξύ Helmico και της ενάγουσας υπήρχε κίνδυνος να βλάψουν την ολοκλήρωση του ρωσικού σχεδίου, αφενός, και επιδίωξε να λάβει τη διαβεβαίωση ότι η Helmico και η ενάγουσα θα εκπλήρωναν τους όρους των οικείων συμβάσεων, αφετέρου.

114 Κατά την Επιτροπή, η μετέπειτα αλληλογραφία δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως τέτοια διαβεβαίωση. Στην πραγματικότητα, συνίσταται είτε σε επιστολές μεταξύ της ενάγουσας και της Helmico είτε σε επιστολές της Helmico προς την Επιτροπή. Οι επιστολές αυτές περιέχουν βασικά τη διαβεβαίωση ότι η Helmico και η ενάγουσα έλυσαν τις διαφορές τους και ότι η ρωσική και η μολδαβική σύμβαση θα εκτελεστούν. Περιέχουν και άλλα στοιχεία μεταξύ δε άλλων ότι η διαχείριση των εν λόγω σχεδίων είχε διαβιβαστεί στον πρόεδρο της Masdar και ότι ορισμένες πληρωμές, οφειλόμενες βάσει των συμβάσεων αυτών, θα έπρεπε στο μέλλον να γίνουν σε συγκεκριμένο τραπεζικό λογαριασμό της Masdar. Τα στοιχεία αυτά αφορούν απλώς τις διευθετήσεις που έγιναν μεταξύ των μερών προφανώς προς τον σκοπό διευκολύνσεως της επίλυσης των διαφορών τους και δεν μπορούν να ερμηνευθούν ως πρόταση τροποποιήσεως των αρχικών συμβατικών όρων που υπέβαλαν τα μέρη αυτά προς την Επιτροπή.

115 Η Επιτροπή αμφισβητεί επίσης ότι το γεγονός ότι δεν αντέδρασε με την επιστολή της 25ης Ιουλίου 2000 στην παρατήρηση που διατύπωσε η Masdar με την από 15 Ιουνίου 2000 επιστολή, ότι δηλαδή «έλαβε τη διαβεβαίωση ότι, αν συνέχιζε τα σχέδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα φρόντιζε να πληρωθεί για τις υπηρεσίες της», μπορεί να θεωρηθεί ως ρητή διαβεβαίωση ή σιωπηρή αναγνώριση του ότι η Masdar

είχε συνάψει συμβατικές σχέσεις με την Επιτροπή ή του ότι η Επιτροπή υποσχέθηκε να φροντίσει ώστε να αμειφθεί η ενάγουσα για το σύνολο των εργασιών που πραγματοποίησε βάσει της συμβάσεώς της με την Helmico (απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Μαρτίου 1990, T-123/89, Chomel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-131, σκέψη 27).

116 Η Επιτροπή υπενθυμίζει περαιτέρω ότι, για να μπορεί να επικαλεσθεί την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η ενάγουσα οφείλει να αποδείξει την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των διαβεβαιώσεων που έλαβε και της ζημίας που υπέστη. Με άλλα λόγια, πρέπει όχι μόνον να αποδείξει ότι το οικείο κοινοτικό όργανο έδωσε διαβεβαιώσεις, αλλά και ότι η ίδια υπέστη ζημία ενεργώντας βάσει των διαβεβαιώσεων αυτών (απόφαση Embassy Limousines & Services κατά Κοινοβουλίου, όπ.π).

117 Για τον λόγο αυτό, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η επιστολή της 25ης Ιουλίου 2000 περιείχε τη διαβεβαίωση ότι η ενάγουσα θα πληρωνόταν, η διαβεβαίωση αυτή δεν ασκεί επιρροή, διότι η ζημία που υπέστη ενδεχομένως η ενάγουσα, λόγω των δαπανών που πραγματοποίησε για να εκτελέσει τη σύμβαση που είχε συνάψει με την Helmico, επήλθε μετά την ημερομηνία αυτή.

118 Η Επιτροπή καταλήγει ότι δεν δόθηκαν σαφείς διαβεβαιώσεις στην ενάγουσα και ότι η αγωγή είναι απορριπτέα στο μέτρο που στηρίζεται στη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

119 Κατά πάγια νομολογία, δικαίωμα να αξιώσει κάποιος την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, που συνιστά μια από τις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, έχει κάθε ιδιώτης που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση, παρέχοντάς του σαφείς διαβεβαιώσεις, του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες. Τέτοιου είδους διαβεβαιώσεις, ανεξαρτήτως της

μορφής υπό την οποία διαβιβάζονται, συνιστούν οι πληροφορίες που είναι σαφείς, συγκλίνουσες και δεν εξαρτώνται από όρους, προέρχονται δε από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές (απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Ιουλίου 1998, Τ-66/96 και Τ-221/97, Mellett κατά Δικαστηρίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. I-A-449 και II-1305, σκέψεις 104 και 107, και την παρατιθέμενη νομολογία). Κατά πάγια επίσης νομολογία, η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης αποτελεί κανόνα δικαίου που παρέχει δικαιώματα στα άτομα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 2001, Τ-43/98, Emesa Sugar κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. II-3519, σκέψη 64). Η παραβίαση της αρχής αυτής μπορεί επίσης να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας. Ωστόσο, οι επιχειρηματίες οφείλουν να φέρουν τους οικονομικούς κινδύνους που είναι σύμφυτοι με τις δραστηριότητές τους, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων κάθε υπόθεσης (βλ., κατ' αυτή την έννοια, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Μαΐου 1978, 83/76 και 94/76, 4/77, 15/77 και 40/77, HNL κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 381, σκέψη 7, και της 24ης Ιουνίου 1986, 267/82, Développement et Clemessy κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 1907, σκέψη 33).

120 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι προσδοκίες που επικαλείται η ενάγουσα αφορούσαν την αμοιβή από την Επιτροπή των υπηρεσιών που παρέσχε στην Helmico βάσει συμβάσεως. Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι τα προερχόμενα από την Επιτροπή γραπτά στοιχεία, που έχει στην διάθεσή του το Πρωτοδικείο, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να ερμηνευθούν ως σαφείς διαβεβαιώσεις ότι η Επιτροπή υποσχέθηκε να αμείψει την ενάγουσα για τις υπηρεσίες της, που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν στην ενάγουσα βάσιμες προσδοκίες.

121 Συγκεκριμένα, η τηλεομοιοτυπία της 5ης Οκτωβρίου 1998 απευθυνόταν στην Helmico και περιείχε, εξάλλου, την προειδοποίηση ότι, αν διακινδυνεύσει η ολοκλήρωση του ρωσικού σχεδίου, η Επιτροπή μπορούσε, προκειμένου να το ολοκληρώσει, να μετέλθει άλλα μέσα από τις υπηρεσίες της κοινοπραξίας της Helmico και της ενάγουσας. Δεν είναι συνεπώς δυνατό να συναχθεί από την επιστολή αυτή ούτε «το επίμονο αίτημα» της Επιτροπής να ολοκληρώσει η ενάγουσα το ρωσικό σχέδιο πάση θυσία ούτε η διαβεβαίωση ότι, αν η Helmico δεν εξοφλήσει την ενάγουσα, αναλαμβάνει να το πράξει η Επιτροπή.

122 Το Πρωτοδικείο κρίνει επίσης ότι η αλληλογραφία σχετικά με το άνοιγμα του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού της Helmico, για τον οποίο η ενάγουσα είχε

εξουσιοδότηση, δεν μπορεί, ούτε αυτή, να ερμηνευθεί ως διαβεβαίωση προς την ενάγουσα, αφού η Επιτροπή δεν ελάμβανε θέση στο πλαίσιο της αλληλογραφίας αυτής, η οποία συνίστατο είτε σε επιστολές μεταξύ της ενάγουσας και της Helmico είτε σε επιστολές της Επιτροπής προς την Helmico. Με τις επιστολές αυτές δόθηκαν στην Επιτροπή ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές διευθετήσεις μεταξύ των μερών αυτών. Το γεγονός ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε την αλλαγή του τραπεζικού λογαριασμού της Helmico, ενώ γνώριζε την εξουσιοδότηση της ενάγουσας για τον λογαριασμό αυτό δεν μπορεί πάντως να ερμηνευθεί ως πρόσθετη διαβεβαίωση προς την ενάγουσα.

123 Τέτοια διαβεβαίωση δεν συνάγεται από την επιστολή της 29ης Ιουλίου 1999 της Επιτροπής προς την ενάγουσα. Συγκεκριμένα, η επιστολή αυτή πληροφόρησε την ενάγουσα για την απόφαση της Επιτροπής να εμβάσει απλώς μια προκαταβολή 200 000 ευρώ στον λογαριασμό της Helmico βάσει των τιμολογίων της τελευταίας καθώς και να αναστείλει τις μέλλουσες πληρωμές μέχρι ότου διευκρινιστεί το ζήτημα των οικονομικών παρατυπιών στο πλαίσιο του ρωσικού και του μολδαβικού σχεδίου. Η επιστολή αυτή σημειώνει δηλαδή σαφώς ότι οι μέλλουσες πληρωμές δεν θα πραγματοποιηθούν αναλόγως των εργασιών που πραγματοποίησε η ενάγουσα, αλλά αναλόγως των τιμολογίων που θα εκδώσει η Helmico, και ότι θα εξαρτηθούν περαιτέρω από τα αποτελέσματα των λογιστικών ελέγχων όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων.

124 Όσον αφορά εν συνεχεία την από 22 Μαρτίου 2000 επιστολή της Επιτροπής προς την ενάγουσα, η ερμηνεία κατά την οποία αυτή περιέχει διαβεβαιώσεις περί πληρωμής αντιφάσκεται από το ίδιο το περιεχόμενό της, δεδομένου ότι με την επιστολή αυτή η Επιτροπή αρνείται ρητώς το αίτημα της ενάγουσας να πληρωθεί απευθείας από την Επιτροπή ιδίως λόγω των συνεπειών, στο νομικό επίπεδο, της ενδεχομένης αφερεγγυότητας της Helmico, λαμβανομένων υπόψη των συμβατικών σχέσεων μεταξύ αυτής και της Masdar.

125 Όσον αφορά τέλος την επιστολή της 25ης Ιουλίου 2000, όπως ορθά παρατηρεί η Επιτροπή, το γεγονός ότι δεν αντέδρασε στη δήλωση που διατύπωσε για πρώτη

φορά η ενάγουσα, περί διαβεβαιώσεων που παρέσχε η Επιτροπή, δεν σημαίνει ότι επικύρωσε τη δήλωση αυτή, όπως και η ίδια η επιστολή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σαφής διαβεβαίωση εκ μέρους της Επιτροπής.

126 Εξάλλου, το Πρωτοδικείο δεν διαθέτει στοιχεία αποδεικνύοντα ότι δόθηκαν τέτοιες διαβεβαιώσεις κατά τη σύσκεψη της 2ας Οκτωβρίου 1998.

127 Επιπλέον, λαμβανομένων υπόψη άλλων στοιχείων της δικογραφίας, αυτό παρίσταται άκρως απίθανο. Πράγματι, ενδεχόμενες σαφείς διαβεβαιώσεις περί απευθείας αμοιβής της ενάγουσας θα σήμαιναν a fortiori τη μεταβολή των αρχικών συμβατικών όρων. Υπό τις συνθήκες αυτές, και δεδομένου ότι το αρχικό συμβατικό πλαίσιο ήταν έγγραφο, η τροποποίηση του πλαισίου θα έπρεπε κατά κανόνα να γίνει και αυτή εγγράφως. Όμως, το ρητό αίτημα να επιβεβαιωθεί η αποδοχή των τροποποιήσεων αυτών που απευθύνθηκε στην Επιτροπή με την τηλεομοιοτυπία της 6ης Οκτωβρίου 1998, αίτημα το οποίο προσυπέγραψαν η Helmico και η ενάγουσα, παρέμεινε αναπάντητο. Από αυτό συνάγεται ότι η πραγματική βούληση της Επιτροπής δεν ήταν να αποστεί από τα ισχύοντα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η στάση της Επιτροπής, όπως προκύπτει από αυτά τα έγγραφα και τα περιστατικά, παρίσταται συνεπής, καθόσον η Επιτροπή απέφευγε πάντα να δεσμευθεί απευθείας έναντι της ενάγουσας και επιδίωξε να παραμείνει εντός των ορίων του συμβατικού πλαισίου με την Helmico, τόσο στο θέμα της αλληλογραφίας όσο και στο θέμα των μετά τη σύσκεψη της 2ας Οκτωβρίου 1998 πληρωμών.

128 Από την απάντηση της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι δεν καταρτίστηκαν πρακτικά για τη σύσκεψη αυτή, πράγμα που δίνει σ' αυτή τη σύσκεψη άτυπο χαρακτήρα. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι δεν μπορεί βασίμως να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεσμεύτηκε για τόσο μεγάλα ποσά σε μια σύσκεψη τέτοιου είδους, τη στιγμή μάλιστα που δεν ακολούθησε καμία ενέργεια που θα μπορούσε ενδεχομένως να επιβεβαιώσει μια τέτοια δέσμευση. Τέλος, ακόμη και αν υποτεθεί ότι κατά τη διάρκεια άτυπης σύσκεψης κάποιος υπάλληλος της Επιτροπής έδωσε προφορικές διευκρινίσεις σχετικά με το ζήτημα της αμοιβής, εν

πάση περιπτώσει δεν είναι εύλογο για ένα σώφρονα και ενημερωμένο επιχειρηματία να αναλάβει, βάσει τέτοιου είδους δηλώσεων, δαπανηρές εργασίες χωρίς άλλες εγγυήσεις.

129 Τέλος, όσον αφορά την προσφορά της Επιτροπής προς την ενάγουσα με την τηλεομοιοτυπία της 15ης Μαΐου 2003 για φιλική καταβολή του ποσού των 249 314,35 ευρώ για τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν μετά την αποκάλυψη της απάτης της Helmico, από την τηλεομοιοτυπία αυτή προκύπτει σαφώς ότι η προσφορά αυτή εξαρτήθηκε από τον όρον ότι υπάρχει απόδειξη συμφωνίας μεταξύ της Επιτροπής και της ενάγουσας ότι η τελευταία θα πληρωθεί απευθείας από την Επιτροπή αν ολοκληρώσει το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο. Η ενάγουσα όμως δεν μπόρεσε να προσκομίσει την απόδειξη αυτή ούτε στην Επιτροπή ούτε ενώπιον του Πρωτοδικείου, αλλά αρκέστηκε σε απλές δηλώσεις που δεν έχουν αποδεικτική ισχύ, λαμβανομένων υπόψη των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας.

130 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι από τα διαθέσιμα στοιχεία εξεταζόμενα είτε χωριστά είτε στο σύνολό τους δεν προκύπτουν σαφείς διαβεβαιώσεις εκ μέρους της Επιτροπής που δημιούργησαν στην ενάγουσα βάσιμες προσδοκίες, οι οποίες της δίνουν το δικαίωμα να επικαλεστεί την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

131 Κατά συνέπεια, ο τρίτος ισχυρισμός που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης πρέπει να κριθεί αβάσιμος.

Επί του πταίσματος ή της αμέλειας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

132 Κατά την ενάγουσα, από τις γενικές αρχές της εξωσυμβατικής ευθύνης λόγω πταίσματος που ισχύουν στα συστήματα αστικού δικαίου και από την αρχή της

ευθύνης εξ αδικοπραξίας λόγω αμελείας που ισχύει στα αγγλοσαξωνικά συστήματα προκύπτει ότι, αν η Επιτροπή ασκεί την εξουσία της να αναστείλει την πληρωμή ορισμένου έργου σε περίπτωση σφαλμάτων, παρατυπιών ή απάτης του αντισυμβαλλομένου, οφείλει να επιδείξει εύλογη επιμέλεια και να βεβαιωθεί ότι δεν ζημιώνει τρίτους ή, ενδεχομένως, να αποζημιώσει τους τρίτους για τη ζημία αυτή.

133 Εν προκειμένω, οι υπηρεσίες της Επιτροπής όφειλαν λογικά να γνωρίζουν ότι, λόγω της αναστολής των πληρωμών προς την Helmico, η ενάγουσα δεν θα αμειβόταν για τις υπηρεσίες που είχε καλόπιστα παράσχει προς την Επιτροπή ως υπεργολάβος της Helmico. Δεν μπορεί να υποστηριχτεί ότι η ζημία που υπέστη η ενάγουσα δεν αποτελούσε τίποτα παραπάνω από τον συνήθη εμπορικό κίνδυνο που συνιστά η μη πληρωμή εκ μέρους του οφειλέτη. Η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά την επέλευση τέτοιου κινδύνου, αλλά την ενσυνείδητη χρήση από την Επιτροπή προνομίων που δεν διαθέτουν οι επιχειρηματίες ιδιωτικού δικαίου και ακριβώς για τον λόγο αυτό η Επιτροπή όφειλε να ασκήσει τις ειδικές εξουσίες που της παρέχει ο δημοσιονομικός κανονισμός κατά τρόπο ώστε να αποτρέψει ή να μετριάσει τη ζημία που θα προξενούσε με πλήρη επίγνωση σε τρίτους.

134 Η Επιτροπή μπορούσε να πληρώσει την Helmico με έμβασμα σε ειδικό λογαριασμό για τον οποίο η ενάγουσα είχε εξουσιοδότηση όπως με την πληρωμή των 200 000 ευρώ που πραγματοποίησε τον Σεπτέμβριο του 1999. Κατ' αυτό τον τρόπο, η Επιτροπή θα εκπλήρωνε τη συμβατική της υποχρέωση έναντι της Helmico, καθώς και την εξωσυμβατική υποχρέωσή της να αποτρέψει την πρόκληση ζημίας στην ενάγουσα. Στην περίπτωση αυτή, ενδεχόμενη αγωγή περί εισπράξεως απαιτήσεων εκ μέρους του συνδίκου πτωχεύσεως της Helmico θα στρεφόταν κατά της ενάγουσας, και όχι κατά της Επιτροπής, διότι η ενάγουσα θα ήταν αυτή που απέσυρε τα χρήματα από τον λογαριασμό της Helmico.

135 Για τους λόγους αυτούς, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να την αποζημιώσει για τη ζημία που της προξένησε με την απόφασή της να αναστείλει τις πληρωμές προς την Helmico.

136 Η Επιτροπή αμφισβητεί τον ισχυρισμό της ενάγουσας. Φρονεί, πρώτον, ότι, οσάκις αποφασίζει αν πρέπει να αναστείλει πληρωμές, να αρνηθεί να πληρώσει ή να ανακτήσει ποσά που κατέβαλε βάσει συμβάσεως, δεν έχει καθήκον επιμέλειας έναντι τρίτων. Εν συνεχεία, φρονεί ότι, ακόμα και αν είχε, επέδειξε εύλογη μέριμνα υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης. Τέλος, υποστηρίζει ότι η ενάγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ του προβαλλομένου πταίσματος και της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη.

137 Κατά την Επιτροπή, όταν αυτή αποφασίζει να αναστείλει πληρωμές ή να εισπράξει απαιτήσεις έχει, ως θεματοφύλακας δημοσίων χρημάτων, ορισμένες υποχρεώσεις που δεν έχουν οι επιχειρηματίες ιδιωτικού δικαίου. Η Επιτροπή τελεί υπό σύστημα στο οποίο δεν υπόκεινται οι επιχειρηματίες. Το σύστημα αυτό την απαλλάσσει κατά μείζονα λόγο από την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τα οικονομικά συμφέροντα τρίτων όπως είναι οι υπεργολάβοι, οσάκις εξετάζει αν πρέπει να ασκήσει τις εξουσίες που έχει δυνάμει του δημοσιονομικού κανονισμού.

138 Ακόμη και αν υποτεθεί ότι όφειλε να λάβει υπόψη τα συμφέροντα της ενάγουσας, όταν εξέταζε αν πρέπει να αναστείλει τις πληρωμές προς την Helmico —πράγμα που δεν ισχύει—, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι εν πάση περιπτώσει ενήργησε λογικά. Η έκθεση λογιστικού ελέγχου επισημαίνει ότι η Helmico διέπραξε βαρεία απάτη. Η απάτη αυτή που συνίσταται στην τιμολόγηση εργασιών που ουδέποτε πραγματοποιήθηκαν ήταν μεγάλης κλίμακας και είχε άμεση επίπτωση στα ποσά που η Helmico εδικαιούτο να αξιώσει δυνάμει της συμβάσεως. Συνεπώς, η απόφαση της Επιτροπής δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί παράλογη.

139 Όσον αφορά την αιτιώδη συνάφεια, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, αν είχε πληρώσει το υπόλοιπο του ποσού που φέρεται ότι όφειλε στην Helmico, δεν είναι καθόλου βέβαιον ότι το ποσό αυτό θα μεταβιβαζόταν στην ενάγουσα. Αν είχε πληρώσει απευθείας στην ενάγουσα ποσά που φέρεται ότι όφειλε στην Helmico, θα είχε διατρέξει τον κίνδυνο, λόγω του ότι δεν είχε συμβατική υποχρέωση να το πράξει, να

αναγνωρίσει ότι είναι οφειλέτης της Helmico και να έχει παράσχει δολίως προνόμιο σε συγκεκριμένο δανειστή, δηλαδή στην ενάγουσα. Κατ' αυτό τον τρόπο, θα διέτρεχε τον κίνδυνο να υποχρεωθεί να καταβάλει δυο φορές την ίδια οφειλή, αν ο εκκαθαριστής αποφάσιζε να εισπράξει τις πιστώσεις που βρίσκονταν στα χέρια της Helmico.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

140 Από τα υπομνήματα της ενάγουσας προκύπτει ότι η συμπεριφορά που αυτή προσάπτει στην Επιτροπή είναι η αναστολή των πληρωμών προς την Helmico. Το παράνομο της συμπεριφοράς αυτής συνίσταται για την Επιτροπή στο ότι δεν επέδειξε εύλογη επιμέλεια για να βεβαιωθεί ότι, προβαίνοντας στην αναστολή αυτή, δεν θα ζημίωνε τρίτους και ενδεχομένως για να αποζημιώσει τους τρίτους αυτούς από την προκληθείσα ζημία.

141 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, πρώτον, ότι η ενάγουσα περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι αυτό το καθήκον επιμέλειας υπάρχει χωρίς να προσκομίζει την παραμικρή απόδειξη ή να αναπτύσσει νομικά επιχειρήματα για να στηρίξει την άποψή της και χωρίς να διευκρινίζει την πηγή και την έκταση του καθήκοντος αυτού. Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η πολύ αόριστη παραπομπή στις γενικές αρχές της εξωσυμβατικής ευθύνης λόγω πταίσματος, που ισχύουν στα συστήματα αστικού δικαίου και ευθύνης εξ αδικοπραξίας λόγω αμελείας που ισχύουν στα αγγλοσαξωνικά συστήματα, δεν αποδεικνύει την ύπαρξη υποχρεώσεως της Επιτροπής να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των τρίτων όταν λαμβάνει απόφαση σχετικά με την αναστολή πληρωμών στο πλαίσιο των συμβατικών της σχέσεων. Η ίδια συλλογιστική ισχύει και για την προβαλλομένη υποχρέωση της Επιτροπής να εμβάσει χρήματα σ' ένα λογαριασμό για τον οποίο η ενάγουσα είχε εξουσιοδότηση. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει επίσης, όπως και η Επιτροπή, ότι η ενάγουσα δεν απέδειξε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παραβάσεως της φερομένης υποχρεώσεως και της προβαλλομένης ζημίας. Βάσει των ανωτέρω, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι ο τέταρτος ισχυρισμός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

142 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο τρίτος και ο τέταρτος ισχυρισμός της ενάγουσας, που στηρίζονται στο σύστημα ευθύνης εξ αδικοπραξίας, πρέπει να απορριφθούν.

Επί της προτάσεως αποδείξεων

143 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 20 Δεκεμβρίου 2004, η ενάγουσα υπέβαλε αίτηση βάσει του άρθρου 68, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας και ζήτησε να κληθεί να καταθέσει ως μάρτυρας ο W. υπάλληλος διοικήσεως της ενάγουσας, σχετικά με τα διαμειφθέντα στη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις 2 Οκτωβρίου 1998 μεταξύ της ενάγουσας και των υπηρεσιών της Επιτροπής.

144 Με τις παρατηρήσεις της επί της αίτησης εξετάσεως μάρτυρα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 3 Φεβρουαρίου 2005, η Επιτροπή δεν αντιτίθεται στην εξέταση του W. εφόσον κληθούν επίσης να καταθέσουν ο K. και η H. που εκπροσωπούσαν την Επιτροπή στη σύσκεψη αυτή.

145 Κατά το άρθρο 68 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει είτε κατόπιν αιτήσεως των διαδίκων είτε αυτεπαγγέλτως την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών με μάρτυρες. Η αναγκαιότητα αυτού του μέτρου αποδείξεως εκτιμάται σε σχέση με τα κρίσιμα για την επίλυση της διαφοράς πραγματικά περιστατικά και εξαρτάται από τη δυνατότητα του Πρωτοδικείου να αποφανθεί επωφελώς βάσει των αιτημάτων, ισχυρισμών και επιχειρημάτων που αναπτύχθηκαν τόσο κατά την έγγραφη όσο και κατά την προφορική διαδικασία και βάσει των προσκομισθέντων εγγράφων [βλ., κατ' αυτή την έννοια, απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Ιουνίου 2001, T-146/00, Ruf και Stier κατά ΓΕΕΑ (Image «DAKOTA»), Συλλογή 2001, σ. II-1797, σκέψη 65].

146 Η ενάγουσα αιτιολογεί το αίτημά της προβάλλοντας την έλλειψη εγγράφων αποδείξεων ως προς τα διαμειφθέντα στη σύσκεψη αυτή. Κατά την ενάγουσα, η μαρτυρία του W. θα δώσει τη δυνατότητα να διαλευκανθούν τα πραγματικά στοιχεία όσον αφορά, αφενός, τις προθέσεις της ενάγουσας σχετικά με τη συνέχιση των υπό εκτέλεση σχεδίων και, αφετέρου, τις αντιδράσεις του υπαλλήλου της Επιτροπής σχετικά με την ενδεχομένη παύση των εργασιών μετά τη σύσκεψη αυτή.

147 Η ενάγουσα παρέχει ενδείξεις ως προς το περιεχόμενο της πιθανής μαρτυρίας του W. Η μαρτυρία αυτή θα αποδείκνυε ότι «οι υπηρεσίες της Επιτροπής επιθυμούσαν πολύ να ολοκληρωθεί το ρωσικό σχέδιο και ότι ο W. ήταν σύμφωνος να συνεχίσει η ενάγουσα να εργάζεται για τη ρωσική σύμβαση αν μπορούσε να ελπίζει ότι θα πληρωθεί για την εργασία και τα έξοδα που θα πραγματοποιήσει».

148 Τα μεταγενέστερα περιστατικά επιρρωννύουν τα στοιχεία που θα έδινε η μαρτυρία αυτή και η Επιτροπή δεν αμφισβητεί τέτοια ερμηνεία των περιστατικών οπότε, κατά συνέπεια, η μαρτυρία θα μπορούσε να αποκτήσει αποδεικτική ισχύ. Όμως, όσο και αν είναι λυπηρό, ακόμη και αν το περιεχόμενο τέτοιας μαρτυρίας θεωρηθεί ως αποδεδειγμένο περιστατικό, αυτό θα αποδείκνυε το πολύ πολύ την ύπαρξη μεταξύ της ενάγουσας και της Επιτροπής της κοινής βούλησης να περατώσει η ενάγουσα το ρωσικό και το μολδαβικό σχέδιο και να αμειφθεί για την εργασία της παρά τα προβλήματα της Helmico. Εξάλλου, υπό το φως των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας, η ύπαρξη της βούλησης αυτής μεταξύ των δύο μερών είναι αναμφισβήτητη. Αυτό όμως δεν αρκεί για να αποδείξει την ύπαρξη στοιχείων που είναι σαφή, απαλλαγμένα αιρέσεων και συγκλίνοντα ως προς το ότι η Επιτροπή ανέλαβε την υποχρέωση να αμείβει την ενάγουσα απευθείας από την ημερομηνία εκείνη.

149 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η επίλυση της διαφοράς δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να εξαρτηθεί μόνον από τη μαρτυρία αυτή και ότι το Πρωτοδικείο είναι σε θέση να αποφανθεί επωφελώς βάσει των αιτημάτων, ισχυρισμών και επιχειρημάτων που αναπτύχθηκαν κατά την έγγραφη και κατά την προφορική διαδικασία και βάσει των προσκομισθέντων εγγράφων. Για τον λόγο αυτό, το αίτημα της ενάγουσας για την ακρόαση μάρτυρα απορρίπτεται.

150 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προβαλλομένη ζημία δεν μπορεί να καταλογιστεί σε θεσμικό ή άλλο κοινοτικό όργανο. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της ως αβάσιμη, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί αν συντρέχουν εν προκειμένω οι λοιπές προϋποθέσεις θεμελιώσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας.

Επί των δικαστικών εξόδων

151 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, αν υπάρχει σχετικό αίτημα.

152 Δεδομένου ότι η ενάγουσα ηττήθηκε πρέπει να φέρει, εκτός των δικών της εξόδων και τα έξοδα της Επιτροπής, η οποία και το ζήτησε.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Βηλαράς Martins Ribeiro Jürimäe

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Νοεμβρίου 2006

Ο Γραμματέας

E. Coulon

Ο Πρόεδρος

Μ. Βηλαράς